

VAALIT
VAL

TIÄDÄTTÄS IVE 2021 KIELDÄVAALJÄIN

Suomâ lii juohhum kieldáid, main lii vuáđulaavâ mielđ jiešhaldâšem. Kieldâ meerrid maangâin ton ässeid kyeskee aášijn.

Kieldâ alemus merideijee orgaan lii ton ässei valjim váldustivrâ. Váldustiivrâ jesâneh adai airâseh väljejuvvoje kieldâvaaljâin neelji ihán häävild. Čuávuvááh kieldâvaaljah toimáttuvvoje **pasepeeivi 13.6.2021**.

Kieldâvaaljâin pyehtih jienâstid já asättid jieijäs iávtukkâssân tievâsahasiih Suomâst ässee Suomâ aalmugjesâneh sehe tiätu iávtuiguin Suomâst ässee eres riijkâi aalmugjesâneh.

Jienâstem lii Suomâst iávtutátuláš.

Åland eennâmkode kuávlust iá toimât kieldâvaaljâid ive 2021.

Jienâvuoigâdvuotâ – kii uázžu jienâstid

Tun uázuh jienâstid kieldâvaaljâin, jis tun lah Suomâ tâi mottoom eres Euroop unionân kullee riijkâ, Island tâi Taažâ aalmugjeessân já tiävdáh čuávuváid iávtuid:

- tiävdáh majemustáá vaaljâpeeivi (13.6.2021) 18 ihheed
- tust lii päikkikielđ Suomâst majemustáá 23.4.2021

Jis tun lah mottoom eres riijkâ aalmugjeessân, uázuh jienâstid kieldâvaaljâin, jis

- tiävdáh majemustáá vaaljâpeeivi (13.6.2021) 18 ihheed
- tust lii lamaš päikkikielđ Suomâst potkânhánnáá ucemustáá kyevti ive ääigi ovdil 23.4.2021

Päikkikielđ miärášuvá päikkikielđlaavâ vuáđuld. Táválávt päikkikielđ lii tot kieldâ, kost tun aasah.

Ive 2021 kieldâvaaljâin päikkikielđd miärášuvá tađe mielđ, mii kieldâid lii merkkejum tuu päikkikielđân aalmugtiätuvuáhádâhân 23.4.2021 tme 24.

Táárbu mielđ puávtáh tärhistid päikkikielđtiäđu Digi- já aalmugtiätuvirgáduvâst.

Puávtáh jienâstid kieldâvaaljâin tuše jieijád päikkikielđ iávtukkâs.

Almottâs jienâvuoigâdвуođâst vuolgâttuvvoo puoh jienâvuoigâdвуođâlâid

Digi- já aalmugtiätuvirgádâh tuálá jienâvuoigâdвуotâregister, kost láá puoh jienâvuoigâdвуođâlâij tiäđuh. Jienâvuoigâdвуotâregisterân ij taarbâš almottâttâđ sierâ.

Digi- já aalmugtiätuvirgádâh vuolgât majemustáá **20.5.2021** almottâs jienâvuoigâdвуođâst adai almottâskoortâ puoh jienâvuoigâdвуođâlâid, kiäi čujottâs lii tiäđust. Uázuh almottâskoortâ tuše šleđgâlâžžân, jis tun lah váldám anon Digi- já aalmugtiätuvirgâduv faallâm šleđgâlâij viestâdempalvâlus adai Suomi.fi-viestâid (lasetiäđuh čujottâsâst www.suomi.fi/viestit).

Jienâvuoigâdвуotâalmottâsâst láá ravvuuh jienâstem várás, luvâttállâm jieijâd aassâmpäähâ alda lejee munejienâstemsoojijn já tiäđuh tuu jienâvuoigâdвуođâst. Jienâvuoigâdвуotâalmottâs ij taarbâš miel jienâstemsajan, identiteettuođâštus pijssáá.

Valjâtohálâšvuotâ – kii uázžu leđe iävtukkâs

Tun lah valjâtohálâš adai puávtáh älgid iävtukkâssân jieijâd päikkikielâ kieldâvaaljâin, jis tiävdáh čuávuvâid vatâmušâid:

- kieldâ, kost ááiguh älgid iävtukkâssân, lii tuu päikkikielâ
- tust lii jienâstemvuoigâdвуotâ mottoom Suomâ kieldâst
- tun jieh lah julgâštum vááijuvváldâlâžžân tuámustoovli miärádâssâin.

Motomeh kieldâlaavâst luvâttállum staatâ virgeulmuuh já kieldâ jođetteijee virgeulmuuh já pargeeh iä kuittâg lah valjâtohálâih kieldâvaaljâin.

Iävtukkâsâi asâtem kieldâvaljâid

Kieldâvaaljâin pyehtih asâttiđ iävtukkâsâid

- registeristum piälâduvah
- jienâvuoigâdвуođâlâih, kiäh láá vuáđudâm väljejeijeseervi.

Piälâduvah merideh jieijâs iävtukkâssâin njuolgâdusâidis miel. Jis halijdah piälâduv iävtukkâssân, tun koolgah sooppâđ tast piälâduvvâin.

Väljejeijeseervi vuáđđudmân tarbâšuvvojeh vuolgâsaajeest ucemustáá love jienâvuoigâdвуođâlâš kieldâ ässed. Vyeligâš ässeelovo kieldâin väljejeijeseervi vuáđđudmân pijssâjeh kuittâg tuše kulmâ tâi vittâ ässee.

Kyevti tâi eenâb piälâduvâst lii vuoigâdвуotâ hammiđ vaaljâlito. Kyevti tâi eenâb väljejeijeseervist lii vuoigâdвуotâ hammiđ ohtâsâšlisto.

Piälâduvâst, vaaljâlitoost tâi ohtâsâšlistoost uázžuh leđe iävtukkâsah kieldâst enâmustáá pelnub keardi ton mere ko airâseh väljejuvvojeh. Váldustivrâid väljejuvvojeh kieldâ ässeelovo miel ucemustáá 13–79 airâsid, mutâ kieldâ uázžu jieš meridiđ stuárráb-uv airâsij meereest.

Jyehi iävtukkâsâst lii jieijâs nummeer. Iävtukkâsâin ráhtoo pápárân printtejum iävtukkâslistoi ovtâstittem, moos iävtukkâsah merkkejuvvoje nummeeroornigist nummeer 2 räajist. Iävtukkâsah láá ovtâstitmist juohhum juávhooid piäláduvâi já ohtâsâšlistoi miel. Jyehi iävtukkâsâst láá ovtâstitmist čuávuvááh tiáduh: nommâ, iävtukkâsnummeer já áámmát. Lasseen iävtukkâslistoi ovtâstitmist almoon

- moh piäláduvâid láá hammim vaaljâlito
- moh väljeijeeseervijd láá hammim ohtâsâšlisto
- moh piäláduvâid iä kuulâ vaaljâliiton
- kiäh iävtukkâsâid láá ohtâsâšlisto ulguupiälásiih iävtukkâsah

Iävtukkâslistoi ovtâstitmeh ráhtojeh puoh kieldâin 14.5.2021. Tuu kieldâ ovtâstittem lii uáinimnáál eereeb iärrás jienâstemčievâin já riehtiministeriö valjâsijđoin (www.vaalit.fi). Jis tun jienâstah muuneeld eres ko jieijâd päikkikielâst, puávtáh táttuđ valjâvirgeulmust jieijâd kieldâ iävtukkâslistoi ovtâstittem.

Jienâstemääigih

Tun puávtáh jienâstiđ jo-uv vaaljâpeeivi **pasepeeivi 13.6.2021** tâi ovdil vaaljâpeeivi munejienâstem ääigi. Tun puávtáh jienâstiđ tuše ohtii. Kuohtii jienâstmist lii asâttum rángáštâs rikoslaavâst.

Munejienâstem:

Munejienâstem álgá Suomâst **koskoho 26.5.2021** já nohá **majebaargâ 8.6.2021**.

Munejienâstem álgá olgoenâmijn **koskoho 2.6.2021** já nohá **lávurduv 5.6.2021**.

Motomijn munejienâstemsoojijn jienâstemäigi lii uánihub.

Puávtáh jienâstiđ muuneeld mon peri munejienâstemsaajeest päikkienâmist tâi olgoenâmijn. Munejienâstemsajeh láá

- päikkienâmist kieldâi meridem munejienâstemsajeh, távjá ovdâmerkkân kieldâi virgáduvah
- maangah Suomâ ovdâstâsah olgoenâmijn
- lájádâsah, tegu pyecceiviäsuh, sosiaalhuolâttâs toimâohtâduvah já rángášemplájádâsah
Lájádâsâin pyehtih jienâstiđ tuše tain tipšoost leijee tâi toid valdum ulmuuh.
- syemmiliih taampah, moh láá olgoenâmijn munejienâstemääigi. Taampâst uázžuh jienâstiđ tuše taampâ pargeeh, madhâšeijeeh iä uážu jienâstiđ taampâst.

Jienâstem vaaljâpeeivi:

Vaaljâpeeivi jienâstem lii **pasepeeivi 13.6.2021 tme 9–20**.

Puávtáh jienâstiđ vaaljâpeeivi tuše ton jienâstemsaajeest, mii lii merkkejum tunjin vuolgâttum jienâvuogâdvuotâalmottâsân.

Päikkijenâstem:

Jis tuu naavcah lihâdiđ tâi toimâđ láá tommit rájálíih, ete jieh peesâ merettes vaigâdвуođâittáá jienâstemšajan, puávtáh jienâstid päihist munejienâstemääigi.

Päikkijenâstmân kalga almottâttâđ majemustáá **majebaargâ 1.6.2021** ovdil tijme 16. Almottâttâm tahhoo päikkikielâ kuávdášvaljâlâvdikoodán, mon ohtâvuotâtiäđuid kaavnah jienâvuogâdвуođâalmottâšast. Siämmáá táálust ässee omâhâštipšoo puáhtá tiätu iävtuiguin jienâstid siämmást.

Reivâjienâstem:

Jis tun lah oles munejienâstem ääigi já vaaljâpeeivi olgoenâmiijn, puávtáh jienâstid olgoenâmiijn meiddei reivâin.

Reevâ peht jienâstem várás koolgah tiiláđ reivâjienâstemmaterial riehtiministeriö tiilâmpalvâlusâst mottoom olgoenâmiijn leijee čujottâšân. Tiilám puáhtá toohâđ tolemustáá kulmâ mánuppaje ovdil vaaljâpeeivi. Jienâvuogâdвуođâlâžžân västidah jieš tast, ete tiilááh reivâjienâstemäššikiirjijd tuárvi tooláá nuuvt, ete kiergânah macâttid reivâjienâstem vuolgâttâskooveert jieijâd kieldâ kuávdášvaljâlâvdikoodán valjâlaavâst asâttum meriääigi siste.

Návt jienâstah

Munejienâstem já vaaljâpeeivi jienâstem tábâhtuveh jienâstemšajeest. Puávtáh jienâstid tuše oovtâ iävtukkâs, kii lii merkkejum jieijâd kieldâ iävtukkâslistoi ovtâstitmân.

1) Tuođâšt jieijâd identiteet valjâvirgeulmui adai čääiti paasâ, identiteetkoortâ, vyeijimkoortâ tâi eres västideijee äššikirje. Valjâvirgeolmooš addel tunjin jienâstemliipu.

2) Moonâ jienâstemčiehân. Jienâstemčievâst uážžu leđe tuše ohtâ olmooš häävild.

3) Merkkii jienâstemliipun ton iävtukkâs nummeer, kiän jienâstah. Uážuh jienâstid tuše oovtâ iävtukkâs. Merkkii iävtukkâs nummeer jienâstemliipu siskiibeln leijee riäggâs. Ele toovâ jienâstemliipun maiden eres merkkiimijd. Maaccâst jienâstemliipu nuuvt, ete tuu merkkim nummeer páácá määci siskiibel ijge oinuu ulguubel.

4) Tuálvu kiddâ macâstum jienâstemliipu valjâvirgeulmui. Valjâvirgeolmooš stemppâlist jienâstemliipu.

5a) Jis jienâstah jienâstempeeivi, koočât stemppâlistum jienâstemliipu valjâuurnán.

5b) Jis jienâstah munejienâstmist, valjâvirgeolmooš addel valjâkooveert, moos toopah stemppâlistum jienâstemliipu.

Jis tuu naavcah merkkid iävtukkâs nummeer jienâstemliipun láá tehálávt hiäjunâm, uážuh kevttid jienâstmist iššeen jieijâd valjim išedeijee tâi valjâtoimâulmuu. Išedeijee ij uážu leđe vaaljâin iävtukkâšân leijee olmooš ijge iävtukkâs aldaáš hylkki. Išedeijee lii kenigâs siäiluidid valjâsyeligâsvuođâ adai toollâđ syeligâšân suu jienâstem ohtâvuođâst uážžum tiäđuid.

Lasetiäduh

- Lasetiäduid vaaljâin addel kieldâ kuávdášvaljâlâvdikodde. Persovnlîi jienâvuoigâdvuotân kyeskee koččâmuššâid västid Digi- já aalmugtiätuvirgádâh. Kuohtui ohtâvuotâtiäduh láá jienâvuoigâdvuotâalmottâsâst.
- Munejienâstemsoojij čujottâsah já ávusorroomäägih, reivâjienâstem tiilám ravvuuh, tiäduh iävtukkâsâin sehe eres tiäduh vaaljâin kávnovej riehtiministeriö valjâsijđoin čujottâsâst **www.vaalit.fi**.
- Tiäduh kieldâvaaljâi iävtukkâsâin kávnovej riehtiministeriö valjâsijđoin 14.5.2021 maŋa já tiäduh munejienâstemsoojijn 12.4.2021 maŋa.
- Taat lii ive 2021 kieldâvaaljâi sirdemist adelum laavâ (256/2021) miäldásávt peividum versio tiäđättâsâst, mii lii almostittum juovlâmáánust.

Digi- já aalmugtiätuvirgádâh 29.3.2021